

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bosek

SSN Tomasz Demendecki

w sprawie z protestu wyborczego P. S.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, Przewodniczącego
Okręgowej Komisji Wyborczej w K. i Prokuratora Generalnego

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 20 listopada 2019 r.

postanawia:

pozostawić protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

P. S. (dalej: wnosząca protest) złożyła protest wyborczy 21 października 2019 r. (data nadania), w którym wniosła o stwierdzenie nieważności wyborów do Sejmu i do Senatu RP w okręgu (...) w obwodzie (...).

Uzasadniając swoje stanowisko, podniosła, że w dniu wyborów zgłosiła się do przynależnej dla jej adresu zameldowania Komisji nr (...) w M., gdzie poinformowano ją, iż została skreślona z listy wyborców a przyczyną tego może być pobranie przez nią zaświadczenia o głosowaniu w dowolnym miejscu w kraju. P. S. zaprzeczyła, aby pobierała zaświadczenia uprawniające do głosowania w całym kraju i oświadczyła, że w terminie od 5 do 10 października

2019 r. przebywała na oddziale położniczym Szpitala (...), ale skoro została stamtąd wypisana to automatycznie powinna zostać umieszczona z powrotem na liście wyborców. Pomimo telefonicznego potwierdzenia z Wydziału Ludności Urzędu Miasta w M., że posiada prawa wyborcze, Przewodniczący Komisji nie dopuścił P. S. do głosowania, co jej zdaniem, mogło zaważyć na wynikach wyborów.

W odpowiedzi na protest Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: PKW) stwierdziła, że protest jest niezasadny. PKW podkreśliła, że działanie obwodowej komisji wyborczej było prawidłowe. Wnosząca protest była ujęta w spisie wyborców w Szpitalu (...). Opuściła szpital w dniu 10 października 2019 r. i gdyby przedstawiła Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) w M. dokument potwierdzający opuszczenie placówki, w której był utworzony obwód odrębny, karta do głosowania zostałaby jej wydana. W takich okolicznościach, działanie obwodowej komisji wyborczej było zgodne z przepisami Kodeksu wyborczego (dalej: k.wyb.) oraz z wytycznymi dla obwodowych komisji wyborczych dotyczącymi zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r., stanowiącymi załącznik do uchwały nr 210/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 września 2019 r. (pkt 39).

Okręgowa Komisja Wyborcza w K. (dalej: OKW) w uzasadnieniu odpowiedzi podniosła, że zgodnie z treścią art. 29 § 1 k.wyb., spis wyborców w jednostkach, o których mowa w art. 12 § 4 i 7 k.wyb., sporządza się na podstawie wykazów osób, które będą w nich przebywać w dniu wyborów. Wyborca umieszczony w takim wykazie, zostaje skreślony ze spisu wyborców w miejscu stałego zamieszkania i może głosować w wyborach wyłącznie w obwodzie odrębnym, utworzonym w tej jednostce. OKW podkreśliła, że z pisma Zastępcy Naczelnika Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta M. z dnia 28 października 2019 r. (znak: (...)), wynikało, iż wnosząca protest została skreślona ze spisu wyborców w obwodzie nr (...) w M. na podstawie zawiadomienia z dnia 8 października 2019 r. o wpisaniu lub dopisaniu do spisu wyborców w innym obwodzie głosowania, przesłanego przez Urząd Miasta w K.. Ponadto wskazano, iż Urząd Miasta M. nie otrzymał

zawiadomienia o konieczności dopisania P. S. do spisu wyborców w związku z opuszczeniem przez nią obwodu odrębnego. Mając powyższe na uwadze, OKW wniosła o stwierdzenie, że protest wyborczy jest bezzasadny.

Odpowiadając na protest wyborczy P. S., Prokurator Generalny (dalej: PG) podniósł, że zgodnie z art. 82 § 3 i § 5 k.wyb. do wniesienia protestu uprawniony jest wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego.

PG wskazał, że stosownie do art. 243 § 2 k.wyb., pozostawia się bez dalszego biegu protest dotyczący sprawy, co do której w kodeksie przewiduje się możliwość wniesienia przed dniem głosowania skargi lub odwołania do sądu lub do Państwowej Komisji Wyborczej. Analiza treści złożonego protestu prowadzi do wniosku, że na mocy art. 37 § 1 k.wyb. każdy może wnieść odpowiednio do wójta albo do organu, który sporządził spis wyborców, reklamację w sprawie nieprawidłowości sporządzenia spisu wyborców, a na podstawie art. 37 § 2 k.wyb. do ww. spraw stosuje się odpowiednio art. 22 k.wyb. regulujący reklamację na nieprawidłowości w rejestrze wyborców. Natomiast w świetle treści art. 22 § 5 k.wyb. na decyzję nieuwzględniającą reklamacji wnoszący reklamację może wnieść skargę za pośrednictwem wójta do właściwego miejscowo sądu rejonowego. Tym samym sprawa nieprawidłowości sporządzenia spisu wyborców, a co za tym idzie, brak ujęcia wnoszącej protest w spisie wyborczym, nie stanowi podstawy do wniesienia protestu wyborczego. Próba podważenia spisu wyborców po dacie wyborów jest niedopuszczalna (postanowienie Sądu Najwyższego z 3 lipca 2019 r., I NSW 19/19, LEX nr 2697605).

Biorąc pod uwagę powyższe, stosownie do art. 243 § 1 k.wyb. PG, wyraził pogląd, że protest należy pozostawienia bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 101 ust. 2 Konstytucji RP stanowi, że wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów na zasadach określonych w ustawie.

Zgodnie z art. 241 § 3 k.wyb., protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu powinien zawierać zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Zarzut protestu, stosownie do art. 82 § 1 k.wyb., może obejmować jedynie dopuszczenie się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Art. 26 § 2 k.wyb. określa, że wyborca może być wpisany tylko do jednego spisu wyborców. Z kolei art. 29 § 1 k.wyb. stanowi, że spis wyborców m. in. w szpitalach sporządza się na podstawie sporządzonych przez kierowników szpitali wykazów osób, które będą w nich przebywać w dniu wyborów. Natomiast, w świetle § 6 ust. 5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców (Dz.U., poz. 5 oraz 2019, poz. 727) kierujący zakładem, w którym utworzono obwód głosowania, ma obowiązek powiadomienia osób objętych wykazem, że zostaną skreślone ze spisu wyborców w miejscu stałego zamieszkania i będą mogły głosować w wyborach wyłącznie w obwodzie głosowania utworzonym w zakładzie, a w innym obwodzie głosowania – po uprzednim uzyskaniu zaświadczenia o prawie do głosowania z urzędu gminy, na której terenie położony jest zakład.

Nadmienić w tym miejscu należy, że osoby, które opuściły jednostkę, w której utworzono obwód odrębny, po przekazaniu wykazu do urzędu gminy, mogą głosować w innym obwodzie na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania, które mogą uzyskać w urzędzie gminy właściwym miejscowo ze względu na miejsce położenia obwodu odrębnego. Należy przy tym zwrócić uwagę, że zgodnie z treścią art. 51 § 1 i 2 pkt 3 k.wyb., obwodowa komisja wyborcza dopisuje w dniu głosowania do spisu wyborców osobę skreśloną ze spisu dla danego obwodu głosowania w związku z wpisaniem tej osoby do spisu wyborców w jednostce, o której mowa w art. 12 § 4 k.wyb., jeżeli udokumentuje, iż opuściła tę jednostkę przed dniem wyborów.

Podobnie, zgodnie z treścią pkt 39 ppkt 3 załącznika do uchwały nr 210/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 września 2019 r. (M.P. 2019, poz. 890)

w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r., w oparciu o art. 51 § 2-4 k.wyb., komisja dopisuje do spisu wyborców, na dodatkowym formularzu spisu i umożliwia głosowanie m.in. osobie skreślonej ze spisu dla danego obwodu głosowania w związku z umieszczeniem w spisie wyborców w obwodzie odrębnym (np. szpital), jeżeli udokumentuje ona, iż opuściła daną jednostkę przed dniem głosowania. Przed dopisaniem takiej osoby do spisu wyborców należy sprawdzić, czy wyborca jest skreślony ze spisu, a przy jego nazwisku znajduje się adnotacja o skreśleniu w związku z umieszczeniem w spisie wyborców w obwodzie odrębnym („§ 13 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia w sprawie spisu wyborców” lub „zawiadomienie o wpisaniu lub dopisaniu do spisu”, co wynika z § 11 ust. 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców – Dz.U. 2015, poz. 5 oraz 2019, poz. 727).

Z uwagi na brak potwierdzenia opuszczenia obwodu odrębnego oraz braku stosownego dokumentu potwierdzającego ten fakt (zgodnie z art. 51 § 2 pkt 3 k.wyb. oraz pkt 39 ppkt 3 załącznika do w/w uchwały), Przewodniczący Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) w M. słusznie postanowił odmówić P. S. wydania kart do głosowania.

W przypadku gdy dochodzi do nieprawidłowości w sporządzonym spisie wyborców, zastosowanie ma art. 37 § 1 k.wyb., zgodnie z którym, każdy może wnieść odpowiednio do wójta albo do organu, który sporządził spis wyborców, reklamację dotyczącą nieprawidłowości sporządzenia spisu. Z art. 37 § 2 k.wyb. wynika, że do wyżej wymienionych kwestii, stosuje się odpowiednio art. 22 k.wyb. normujący reklamację na nieprawidłowości w rejestrze wyborców. W świetle art. 22 § 5 k.wyb. na decyzję nieuwzględniającą reklamacji lub powodującą skreślenie z rejestru wyborców wnoszący reklamację bądź osoba skreślona z rejestru wyborców może wnieść, w terminie 3 dni od dnia doręczenia decyzji, skargę za pośrednictwem wójta do właściwego miejscowo sądu rejonowego.

Ewentualna nieprawidłowość dotycząca spisu wyborców powinna więc zostać rozwiązana za pośrednictwem reklamacji do właściwego organu, który

sporządził spis wyborców, natomiast w przypadku jej nieuwzględnienia przysługiwało prawo wniesienia skargi do właściwego sądu.

Z mocy art. 243 § 2 k.wyb., Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest dotyczący sprawy, co do której przewiduje się możliwość wniesienia przed dniem głosowania skargi lub odwołania do sądu lub do Państwowej Komisji Wyborczej. Sąd w niniejszym składzie podziela stanowisko, zgodnie z którym „sprawa nieprawidłowości sporządzenia spisu wyborców nie stanowi podstawy do wniesienia protestu wyborczego a Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest dotyczący takiej sprawy. Jak wskazuje się w orzecznictwie i w piśmiennictwie, kwestie objęte reklamacjami nie mogą stanowić podstawy protestu wyborczego” (postanowienie Sądu Najwyższego z 3 lipca 2019 r., I NSW 19/19).

Mając na względzie powyższe, na podstawie art. 243 § 2 k.wyb., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.